

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Анні ЗАЙЦЕВІЙ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Голобородько Альони Юріївни

на дисертацію Шевцової Аліни Валеріївни

за темою «*Цифрова трансформація глобальної економіки*»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

В умовах прискореного розвитку цифрових технологій, штучного інтелекту та платформених екосистем постає проблема необхідності перегляду механізмів регулювання структурних змін світової економіки у зв'язку з переходом від фрагментарної автоматизації до системної інтегрованої трансформації економічних процесів на глобальному рівні.

Цифрова трансформація змінює традиційні пропорції між секторами економіки, структуру зайнятості та характер конкуренції, що потребує адаптації інституційних механізмів державного та наднаціонального регулювання. Крім того, зростає значення цифрової стійкості економічних систем, їх здатності протидіяти глобальним ризикам, кіберзагрозам і кризовим явищам у ланцюгах постачання. У цих умовах особливої ваги набуває розроблення інтегрованих стратегій цифрового розвитку, спрямованих на забезпечення інклюзивного економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національних економік.

Відповідно, тема дисертації Шевцової А.В., мета якої полягає у поглибленні теоретико-методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та розробки на цій основі практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні, є актуальною та своєчасною.

Для реалізації поставленої мети у дисертації визначено та вирішено сукупність логічно взаємопов'язаних наукових завдань, поетапне виконання яких забезпечило отримання результатів, що характеризуються науковою новизною та практичною цінністю. Отримані положення є належним чином обґрунтованими, підтвердженими відповідними доказами та доведеними до рівня практичного застосування. Це дозволяє констатувати наявність достатніх підстав для представлення основних результатів дослідження до публічного захисту.

На користь актуальності та наукової цінності питань, які розглянуто та вирішено у дисертації Шевцової А.В. свідчить використання результатів дисертації під час виконання науково-дослідних тем з державною реєстрацією. Результати дослідження використано у межах тематики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за темами: «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0120U100907), у межах якої визначено особисто автором сучасні переваги та обмеження розвитку глобальної економіки в процесі її цифровізації, та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (номер державної реєстрації: 0123U101982), в межах якої узагальнено особливості та сучасні тренди розвитку цифрових технологій, що лягли в основу теоретико-методологічних положень і прикладних висновків дисертації (довідка № 4001-33/23 від 06.11.2025).

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Одержані в процесі наукового дослідження результати є достовірними й теоретично обґрунтованими. Це підтверджується узагальненням та опрацюванням значної кількості наукових робіт вітчизняних та зарубіжних науковців, впровадженням наданих рекомендацій у практичну діяльність організацій, апробацією на наукових конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях.

Об'єкт, предмет та мета роботи логічно пов'язані та чітко окреслюють коло дослідження. Погляди здобувача викладено послідовно, завдяки чому простежується логіка викладення матеріалу. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, зокрема: розробки вітчизняних і зарубіжних науковців з проблем цифрової трансформації, економічного розвитку та управління економічними процесами в умовах глобалізації, нормативно-правові акти, матеріали конференцій, електронні ресурси, особисті емпіричні дослідження та розробки автора, статистична звітність.

Оцінюючи в цілому викладення матеріалу в роботі, слід відзначити завершену цілісну структуру дисертації, яка надала автору можливість здійснити комплексне дослідження щодо теоретико-методичних питань процесів цифровізації глобальної економіки. Варто також відмітити, що всі розділи та підрозділи тісно пов'язані, логічно підпорядковані один одному. Визначені положення дозволяють зробити позитивний висновок щодо наукового рівня, достовірності проведеного дослідження, доцільності теоретичних обґрунтувань та висунутих до захисту положень.

У роботі автор визначив широке коло наукових і практичних завдань, реалізація яких, дозволила отримати результати, які свідчать про наукову новизну, практичне значення та наявність прилюдного захисту.

Теоретико-методологічною основою дисертації слугують положення економічної теорії, менеджменту, теорії організації і управління, конкуренції,

економіко-математичного моделювання, еволюційної теорії, загальної теорії систем. Для вирішення поставлених завдань у дисертації застосовувались наступні методи: діалектичний, історичний, аналізу, синтезу та групування, індукції та дедукції, абстрактно-логічний, метод моделювання, ряд статистично-аналітичних методів: порівняння і зведення даних, групування, абсолютних і відносних величин. Робота виконана з дотриманням правил і норм академічної доброчесності.

Отже, ознайомлення зі змістом дисертації Шевцової А.В., науковими публікаціями дає підставу стверджувати, що представлені положення та результати дисертації базуються на ваговому теоретичному та інструментальному фундаменті, є достовірними, обґрунтованими, пройшли апробацію та обговорення у наукових колах.

3. Наукова новизна результатів дисертації.

Аналіз наукових результатів, гіпотез та висновків, отриманих автором у дисертації дають підстави стверджувати, що робота містить низку важливих теоретико-методичних положень щодо цифрової трансформації глобальної економіки. У рамках вирішення цієї проблеми автором запропоновано низку рекомендацій та пропозицій, які заслуговують на увагу та відзначаються новизною.

Значний науковий інтерес представляє удосконалена методика розрахунку Індексу цифрової трансформації глобальної економіки, яка включає два субіндекса – потенціалу цифрової трансформації та результатів цифрової трансформації, що дозволило визначити й порівняти не тільки умови використання цифрових можливостей, але й результати впровадження ними цифрових технологій 88-ма країнами світу (с. 97-100).

Здобувачем удосконалено економетричну оцінку асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації у розрізі залежності ВВП на душу населення країн світу від Індексу цифрової трансформації глобальної економіки та його субіндексів за допомогою кореляційно-регресійного та кластерного аналізів, на основі чого виділено три кластери серед досліджених 88 країн світу, кожен з яких характеризує країни світу, які перебувають на різному етапі цифрового розвитку за рівнем створених умов для подальшої цифровізації, рівнем зрілості національних стратегій цифрової трансформації та результатами впровадження цифрових технологій (с. 108-112).

Окремої уваги заслуговує запропонована ідентифікаційна характеристику концептуальної моделі цифрової трансформації глобальної економіки, яка включає передумови, цілі, принципи, цифрові технології, переваги та ризики (загрози) цифрової трансформації на рівні державного та корпоративного управління та на відміну від існуючих забезпечує повний цикл аналізу процесів цифрової трансформації економіки, адаптується для державного та корпоративного рівнів в залежності від практичних інструментів цифровізації, а також враховує загрози та ризики (с. 59-61)

Обґрунтовано авторське визначення понятійно-категоріального апарату дослідження процесу цифровізації глобального економічного розвитку: а)

«оцифрування» як процесу перетворення аналогової інформації у цифровий формат (цифри, біти) для зручності їх зберігання, обробки та передачі, що є базовим етапом у процесі переходу від традиційних форматів до цифрових; б) «цифровізація» як процесу, що охоплює широкий спектр змін, включаючи впровадження цифрових технологій для оптимізації та поліпшення різних бізнес-процесів у різних галузях та сферах, включаючи автоматизацію, використання аналітики, збільшення ефективності операцій тощо; в) «цифрова трансформація» як стратегічного процесу перетворень компанії, який включає в себе не тільки технологічні зміни, але й трансформацію бізнес-моделей (с. 39-41). Таким чином, автором побудовано логічний ланцюг. Запропонована авторська кваліфікація враховує логічну послідовність реалізації процесу цифровізації (оцифрування закладає основу для цифровізації, а цифровізація забезпечує можливість цифрової трансформації) з метою забезпечення глобальної конкурентоспроможності.

Для ідентифікації й обґрунтування ролі інноваційних цифрових технологій в удосконаленні бізнес-процесів в галузях економіки України у відповідності до оптимізації її міжнародної спеціалізації у дисертації представлено методологічний підхід визначення перспективних цифрових інновацій та обґрунтування їх ролі в оптимізації міжнародної спеціалізації України, запропоновано структурно-логічну схему, яка включає два етапи: угруповання галузей економіки України у відповідності до оптимальної міжнародної спеціалізації (42 галузі) та аналіз цифрових технологій, які оптимізують бізнес-процеси в цих галузях, що дозволило (с. 151-152).

Для розвитку цифрової економіки України та її інтеграції у глобальний та європейський цифровий простір сформовано пакет стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації на основі аналізу чинників розвитку цифрової економіки України у розрізі нормативно-правових, організаційно-економічних та інституційних заходів (с. 164-165).

Основні положення дисертації, висновки та пропозиції, що наводяться як логічний підсумок проведеної автором роботи, є достатньо повними та обґрунтованими з високим ступенем наукової аргументації.

За результатами дослідження автором опубліковано 9 статей у наукових фахових виданнях України категорії "Б" обсягом 7,13 друк. арк. (з них 6,53 друк. арк. авторські); 6 праць апробаційного характеру за матеріалами міжнародних наукових і науково-практичних конференцій обсягом 0,9 друк. авторських арк.

Опубліковані праці не є тотожними між собою, змістовно відображають розв'язання взаємопов'язаних завдань дослідження. Всі теоретичні положення, які мають відповідний ступінь новизни та виносяться на захист, представлено у публікаціях.

4. Теоретичне та практичне значення роботи, використання результатів дослідження.

Основні наукові положення дисертації доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій для оцінювання та супроводу цифрової трансформації глобальної економіки та обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації. Наукові розробки, висновки і практичні рекомендації автора були використані: Національним банком України (довідка про впровадження №58 від 27.11.2025 р.), ДАХК «Артем» (довідка про впровадження № 097 від 14.11.2025 р.), Департаментом цифрової трансформації регіону Харківської обласної державної (військової) адміністрації (довідка про впровадження №02.01-34/10 від 24.12.2025 р.), Наведені у дисертації Шевцової А. В. науково-прикладні розробки використовуються у навчальному процесі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Інформаційні системи та технології в міжнародних економічних відносинах», «Світова економіка», «Економіка України в умовах трансформації» (довідка про впровадження №0201/136 від 15.01.2026 р.).

5. Ідентичність основних положень дисертації.

Дисертація виконана з дотриманням правил і норм академічної доброчесності (відсутній академічний плагіат, фабрикації та фальсифікації не виявлено). Мета, об'єкт та предмет дослідження відповідають темі дисертації. Всі поставлені завдання вирішено, мету досягнуто. Дисертацію викладено ідентичним авторським науковим, змістовним стилем. За обсягом і структурою вона відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктор філософії. Дисертація містить необхідні посилання на використані джерела інформації, статистичні дані тощо відповідно до норм законодавства про авторське право. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (345 найменувань) та додатків.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Відзначаючи в цілому високий рівень наукових здобутків дисертаційного дослідження, обґрунтованості теоретико-методичних та прикладних положень дисертації, доцільно звернути увагу на низку зауважень, деякі дискусійні положення представленої роботи та певні недоліки, а саме:

1. Обґрунтовуючи логічний ланцюг понятійно-категорійного апарату «оцифрування», «цифровізація» та «цифрова трансформація» здобувач підкреслює необхідність врахування у процесі цифровізації технологічних інновацій, соціальних та економічних трансформацій. Доречним є згадування автором про важливість побудови Цифрової екосистеми, як ключового фактору глобального економічного розвитку, стимулятора продуктивності, конкурентоспроможності і архітектурного плато становлення суспільства (с. 28). Але у дисертації не наведено визначення цифрової екосистеми глобальної

економіки, не визначено склад і її структуру, що надало б повноти та завершеності теоретичному дослідженню.

2. Автором всебічно досліджено теоретичне підґрунтя цифрової трансформації глобальної економіки. Побудована карта бібліометричної мережі для відстеження комбінації вживання у науковому середовищі термінів «оцифрування / digitization» як у межах кластерів, так і між ними є дуже цікавим дослідженням (с. 34-35). Це дозволило виділити 4 кластери методологічної природи наукових досліджень за обраною тематикою. При цьому автором визначені «зелена економіка», «сталий розвиток» і «сталість» як одні з перерахованих визначальних напрямів (чинників) вживання терміну «оцифрування» в контексті впровадження цифрових інновацій. Однак із тексту роботи не зовсім зрозуміло, чим саме відрізняються зазначені категорії у трактуванні автора та яким чином здійснювалося їх змістове розмежування в межах проведеного бібліометричного аналізу. Бажано було б подати більш чітко пояснення взаємозв'язку між цими поняттями, що сприяло б посиленню теоретичної обґрунтованості отриманих висновків.

3. Актуальним у роботі є приділення уваги дослідженню ключових цифрових технологій, що застосовуються в цифровій трансформації (с. 56). Здобувачка розглядає Інтернет речей (IoT), аналітику великих даних (BDA), машинне навчання (ML), хмарні технології, 3D-друк, кібер-фізичні системи, кібербезпека, робототехніка та візуальні обчислення, віртуальна реальність (VR/AR), 4D-друк, моделювання, мініатюризація електроніки, автоматична ідентифікація, дрони, міжмашинне підключення, штучний інтелект. Було б доцільно приділити увагу також Інтернету поведінки (IoB) як новітньому напрямку розвитку цифрових технологій, що забезпечує аналіз поведінкових патернів користувачів на основі даних із цифрових платформ, сенсорів, мобільних додатків і мережевих сервісів. Це дало б змогу розширити характеристику сучасних інструментів цифрової трансформації та посилити прикладний аспект дослідження.

4. Важливе науково-практичне значення має представлені результати аналізу економетричної асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації у розрізі залежності ВВП на душу населення країн світу від Індексу цифрової трансформації глобальної економіки та його субіндексів (с. 108-112). Водночас за текстом роботи варто було більш докладно дослідити сутнісні характеристики генези «асиметрії». Більш детальне висвітлення еволюції підходів до трактування асиметрії у контексті глобального економічного розвитку та цифровізації дозволило б розширити авторську позицію щодо причинно-наслідкових зв'язків між нерівномірністю цифрових перетворень і соціально-економічними результатами розвитку країн.

Втім, наведенні зауваження та дискусійні положення не знижують загальнонаукової та практичної цінності дисертаційної роботи і не впливають на її в цілому позитивну оцінку.

7. Загальний висновок по дисертації.

Дисертація Шевцової Аліни Валеріївни є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням. Наукові положення, методичні розробки та висновки, що містяться в дисертації, викладено літературною мовою в науковому стилі, вдало доповнені таблицями та ілюстраціями. Дисертація є завершеною науковою працею з важливої науково-прикладної проблеми щодо цифрової трансформації глобальної економіки. Дисертаційне дослідження виконане на належному науково-методичному рівні, із дотриманням правил академічної доброчесності, оформлена з дотриманням усіх встановлених вимог, публікації автора адекватно розкривають зміст проведеного дослідження та його основні положення.

Викладене дає підстави дійти висновку, що дисертація «Цифрова трансформація глобальної економіки» за змістом, обсягом, методами дослідження, науковою новизною та практичною значущістю повністю відповідає вимогам МОН України. Представлена дисертація повністю відповідає спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017 року (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор Шевцова Аліна Валеріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри логістики
та торговельного бізнесу
Державного торговельно
-економічного університету

Альона ГОЛОБОРОДЬКО

Засвідчую
Заст. Начальник відділу кадрів
Н. Шевченко

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:28:46 04.05.2026

Назва файлу з підписом: Голові_разової_спеціалізованої_вченої_ради_compressed.pdf
Розмір файлу з підписом: 2.9 МБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Голові_разової_спеціалізованої_вченої_ради_compressed.pdf
Розмір файлу без підпису: 2.9 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Голобородько Альона Юріївна

П.І.Б.: Голобородько Альона Юріївна

Країна: Україна

РНОКПП: 3103302169

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:28:39
04.05.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF9704000000280F2E00FE1E3B04

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Анні ЗАЙЦЕВІЙ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата географічних наук, доцента,
доцента кафедри міжнародних економічних відносин та логістики НІІ
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
на дисертаційну роботу **Шевцової Аліни Валеріївни**
«Цифрова трансформація глобальної економіки»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю
292 Міжнародні економічні відносини

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Тема дисертаційного дослідження обрана обґрунтовано та відповідає сучасним тенденціям розвитку міжнародних економічних відносин, оскільки цифрова трансформація дедалі все більш відчутніше впливає на структуру глобальної економіки, механізми міжнародної конкуренції, функціонування ринків, формування нових моделей бізнесу та інституційні засади економічного розвитку. Посилення ролі цифрових технологій у виробництві, торгівлі, фінансовій сфері, управлінні та міжнародній кооперації зумовлює необхідність комплексного наукового осмислення процесів цифровізації саме на глобальному рівні.

Актуальність звернення до цієї проблематики посилюється нерівномірністю цифрового розвитку країн, поглибленням асиметрій у доступі до технологій, відмінностями у національних моделях цифрової трансформації, а також потребою визначення місця України в сучасному глобальному цифровому просторі. У цьому зв'язку обрана тема має не лише теоретичну, а й виразну практичну значущість, оскільки орієнтована на поглиблення теоретико-методичних засад дослідження цифрової

трансформації глобальної економіки та обґрунтування практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано у межах науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Тематика роботи безпосередньо пов'язана з виконанням кафедральних наукових тем «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (№ державної реєстрації 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (№ державної реєстрації 0123U101982). У межах першої теми авторкою визначено сучасні переваги та обмеження розвитку глобальної економіки в процесі її цифровізації, тоді як у межах другої теми узагальнено особливості та сучасні тренди розвитку цифрових технологій, які стали основою теоретико-методичних положень і прикладних висновків дисертації.

3. Характеристика основних положень роботи.

У дисертації послідовно розкрито наукову проблему цифрової трансформації глобальної економіки, а структура роботи підпорядкована реалізації поставленої мети та завдань дослідження. Авторка зосереджується на поглибленні теоретико-методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та розробці на цій основі практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні. Відповідно до цього в роботі логічно поєднано теоретичний, аналітичний та прикладний блоки дослідження.

Основні положення дисертаційної роботи базуються на належним чином сформованому методичному апараті дослідження, який є логічно структурованим, змістовно пов'язаним із поставленою метою та завданнями і забезпечує необхідний рівень наукової обґрунтованості отриманих результатів. Застосування сукупності загальнонаукових, спеціальних та прикладних методів дало змогу авторці послідовно розкрити теоретичні аспекти цифрової трансформації глобальної економіки, провести аналітичну оцінку її детермінант і тенденцій, а також обґрунтувати практичні положення щодо розвитку цифрової економіки України.

У першому розділі досліджено генезу процесу цифровізації глобального економічного розвитку, розкрито цифрову трансформацію як імператив інноваційного розвитку глобальної економіки та узагальнено методичні засади аналізу процесу цифровізації глобальної економіки. Авторка формує теоретичне підґрунтя дисертації, уточнює понятійно-категоріальний апарат, приділяє увагу розмежуванню понять «оцифрування», «цифровізація» та «цифрова трансформація», а також обґрунтовує концептуальну модель цифрової трансформації глобальної економіки.

Другий розділ присвячено детермінантам розвитку цифрової трансформації глобальної економіки. У ньому проаналізовано передумови, чинники та інституційне середовище цифрової трансформації, здійснено оцінку асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації та охарактеризовано тенденції розвитку процесу цифровізації на глобальному рівні. Суттєвим положенням цього розділу є розробка та апробація індексного підходу до вимірювання цифрової трансформації глобальної економіки, що забезпечує порівняння умов і фактичних здобутків цифровізації. Також у роботі здійснено ранжування країн за інтегральним індексом та економетричну оцінку асиметрії розвитку глобальної економіки у контексті її цифровізації.

В третьому розділі увагу зосереджено на перспективах розвитку цифрової економіки України. Авторка розкриває чинники розвитку цифрової економіки України в процесі глобальної цифровізації, обґрунтовує роль цифрових інновацій в оптимізації міжнародної спеціалізації України та визначає стратегічні напрями включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації. Практична спрямованість цього розділу полягає в тому, що в ньому комплексно проаналізовано процеси формування в Україні набору детермінант цифрового розвитку, обґрунтовано роль цифрових інновацій, зокрема через експорт ІКТ-послуг та е-комерцію МСП, і запропоновано поетапну дорожню карту гармонізації зі світовими стандартами.

Основні положення дисертаційної роботи свідчать про високий рівень наукової підготовленості здобувачки, належну методичну виваженість, послідовність наукового мислення та здатність поєднувати теоретичне осмислення процесів цифровізації з результатами аналітичного й емпіричного дослідження. Положення, винесені на захист, є змістовно пов'язаними між собою, належно аргументованими, внутрішньо логічними та підтверджуються

використаним статистичним, аналітичним і методичним інструментарієм. Загалом дисертація є цілісним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку наукових досліджень у сфері цифрової трансформації глобальної економіки та обґрунтування напрямів розвитку цифрової економіки України.

4. Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

До найважливіших наукових результатів дисертаційної роботи належить, удосконалення методики розрахунку Індексу цифрової трансформації глобальної економіки, яка, на відміну від існуючих підходів, включає два субіндекси (потенціалу цифрової трансформації та результатів цифрової трансформації). В науковому вимірі це розширює інструментарій міжкраїнового аналізу цифрової трансформації, а в прикладному – створює основу для більш диференційованої оцінки позицій країн у глобальному цифровому просторі.

Вагомим результатом роботи є удосконалення економетричної оцінки асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації у розрізі залежності ВВП на душу населення країн світу від Індексу цифрової трансформації глобальної економіки та його субіндексів із застосуванням кореляційно-регресійного та кластерного аналізів. Наукове значення цього результату полягає у поглибленні уявлень про нерівномірність цифрового розвитку світового господарства, тоді як його прикладна цінність пов'язана з можливістю типологізації країн та виявлення структурних дисбалансів у глобальній економіці.

Дисертація містить удосконалену ідентифікаційну характеристику концептуальної моделі цифрової трансформації глобальної економіки, яка охоплює передумови, цілі, принципи, цифрові технології, переваги та ризики цифрової трансформації на державному та корпоративному рівнях. Значення цього результату передусім наукове, оскільки він посилює теоретичну рамку дослідження цифрової трансформації як багаторівневого та багатокомпонентного процесу.

Подальшого розвитку в роботі дістав понятійно-категоріальний апарат дослідження процесу цифровізації глобального економічного розвитку на основі авторського обґрунтування категорій «оцифрування», «цифровізація» та «цифрова трансформація». Наукове значення цього результату є безпосереднім, оскільки він уточнює категоріальний каркас досліджень у

сфері цифрової економіки та зменшує термінологічну невизначеність, яка часто ускладнює аналіз цифрових процесів у сучасному науковому дискурсі.

До важливих результатів дисертації належить методологічний підхід до визначення перспективних цифрових інновацій та обґрунтування їх ролі в оптимізації міжнародної спеціалізації України, у межах якого запропоновано структурно-логічну схему з двох етапів: угруповання галузей економіки України відповідно до оптимальної міжнародної спеціалізації та аналіз цифрових технологій, які оптимізують бізнес-процеси в цих галузях. Практичне значення цього результату є особливо помітним, оскільки він дає змогу розглядати цифрові інновації не абстрактно, а у зв'язку з конкретними галузями економіки України та можливостями підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності. Разом із цим результат має і наукову цінність, адже пропонує структурований підхід до поєднання технологічного та зовнішньоекономічного аналізу.

Подальшого розвитку дістало обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації на основі аналізу чинників розвитку цифрової економіки України у розрізі нормативно-правових, організаційно-економічних та інституційних заходів. Значення цього результату має переважно прикладний характер, оскільки він орієнтований на формування стратегічних рішень в сфері державної цифрової політики та на адаптацію національної економіки до сучасних глобальних цифрових трансформацій.

У цілому найважливіші наукові результати, отримані в дисертації, відзначаються змістовною цілісністю, внутрішньою логікою побудови та належним рівнем наукової обґрунтованості, що дає підстави розглядати дисертацію як завершене, змістовне та актуальне наукове дослідження, результати якого є важливими для розвитку сучасної проблематики міжнародних економічних відносин у контексті глобальної цифровізації.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується передусім значною та різноплановою інформаційною базою дослідження, яка охоплює нормативно-правові акти України, статистичні матеріали Державної служби статистики, звітність Світового банку, дані міжнародних організацій,

рейтингових агентств, інформаційних порталів, міжнародної наукометричної бази Scopus, державного порталу Дія, наукові праці за тематикою дисертації, звітні матеріали українських компаній та власні аналітичні напрацювання автора.

Високий ступінь достовірності одержаних результатів забезпечено використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватних меті, завданням, об'єкту та предмету роботи, зокрема бібліометричного аналізу, контент-аналізу, економіко-статистичного, порівняльного, індексного, кластерного, кореляційного, регресійного аналізу, когнітивного моделювання, SWOT-аналізу, а також застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення MS Excel, VOSviewer, Statistica 8.0.

Додатковим чинником достовірності є апробація наукових результатів дисертації на міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, а також їх відображення у фахових наукових публікаціях. Кожне з положень наукової новизни, сформульованих у дисертації, знайшло відповідне висвітлення у статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях, що засвідчує послідовність їх наукового опрацювання, належний рівень публікаційної апробації та введення одержаних результатів у науковий обіг. Це додатково підтверджує самостійний характер виконаного дослідження, наукову зрілість здобувачки та належний ступінь верифікованості основних положень і висновків дисертаційної роботи.

Сукупність наведеного дає підстави оцінювати наукові положення, висновки та рекомендації дисертації як достатньо обґрунтовані та достовірні.

6. Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що сформульовані в роботі положення, висновки та рекомендації мають прикладний характер і можуть бути використані у процесі формування та реалізації рішень у сфері цифрового розвитку економіки, удосконалення підходів до оцінювання цифрової трансформації, а також при визначенні стратегічних напрямів інтеграції України у глобальний цифровий простір.

Одержані результати становлять практичний інтерес для органів державного управління, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з цифровими трансформаціями, а також використовуються в освітньому процесі закладів вищої освіти під час викладання дисциплін, пов'язаних із

міжнародними економічними відносинами, цифровою економікою, інноваційним розвитком і сучасними трансформаційними процесами у світовому господарстві. Це дає підстави оцінювати дисертаційну роботу як таку, що має належну прикладну цінність і виходить за межі суто теоретичного дослідження.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура та оформлення дисертації повністю відповідають чинним вимогам, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Дисертаційне дослідження Шевцової Аліни Валеріївни вирізняється чіткою логікою побудови, належним рівнем теоретичної та методичної обґрунтованості, послідовністю викладу матеріалу, а також прагненням авторки поєднати теоретичне осмислення проблематики цифрової трансформації з аналітичним дослідженням її глобальних проявів та прикладним обґрунтуванням напрямів розвитку цифрової економіки України. Разом із тим окремі положення дисертації мають дискусійний характер.

1. У першому розділі дискусійним видається підхід до періодизації генези процесу цифровізації глобального економічного розвитку. Авторка пропонує власну етапізацію, в якій поєднано історико-технологічні, функціональні та соціально-економічні критерії, що загалом дозволяє комплексно охарактеризувати еволюцію цифрових процесів. Але такий принцип побудови викликає питання щодо єдиного методологічного критерію розмежування етапів, оскільки в межах однієї схеми поєднуються як стадії технологічного становлення, так і етапи зміни моделей економічної взаємодії (с. 26-28).

2. У другому розділі подальшого наукового обговорення потребує питання співвідношення між цифровізацією та загальним рівнем соціально-економічного розвитку країн. Проведений авторкою аналіз переконливо демонструє наявність тісного зв'язку між рівнем цифрового розвитку та макроекономічними параметрами, зокрема ВВП на душу населення. Але дискусійним залишається питання про характер цього зв'язку: чи цифровізація виступає самостійним чинником економічного зростання, чи значною мірою є похідною від вже досягнутого рівня економічного розвитку, інституційної якості та ресурсної спроможності країн (с. 104-105).

3. Також у другому розділі дискусійним є трактування виділених кластерів країн як таких, що відображають різні етапи цифрового розвитку.

Застосований кореляційно-регресійний і кластерний аналіз дав змогу авторці переконливо показати асиметрію розвитку глобальної економіки в контексті цифровізації та виявити три групи країн за сукупністю відповідних показників. Проте сам перехід від статистично виокремлених кластерів до їх інтерпретації як саме етапів цифрового розвитку потребує додаткового теоретичного пояснення, оскільки кластеризація фіксує насамперед типологічну близькість об'єктів, але не завжди безпосередньо засвідчує стабільність їх еволюції (с. 107-111).

4. У третьому розділі дискусійність викликає питання співвідношення між цифровими інноваціями та оптимізацією міжнародної спеціалізації України. Авторка обґрунтовано пов'язує цифрові технології з удосконаленням бізнес-процесів, експортом ІКТ-послуг, розвитком е-комерції та підвищенням міжнародної конкурентоспроможності. Але в науковому плані потребує додаткового уточнення, якою мірою цифрові інновації безпосередньо змінюють міжнародну спеціалізацію країни, а якою – тільки підвищують ефективність вже наявних секторів та напрямів зовнішньоекономічної діяльності (с. 147-161).

5. Ще одним дискусійним положенням третього розділу є характер обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації. Запропоновані авторкою нормативно-правові, організаційно-економічні та інституційні напрями є змістовно переконливими та практично орієнтованими. Разом із тим вони переважно подані як цілісна стратегічна рамка, тоді як їх пріоритизація за часовими горизонтами, ресурсними можливостями та різними сценаріями зовнішнього середовища могла б бути поглиблена (с. 163-176).

Зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, а мають характер наукової дискусії й відображають складність та багатовимірність досліджуваної проблематики.

В цілому, дисертація Шевцової А.В. є самостійним, завершеним дослідженням, яке має значну наукову новизну та прикладну цінність.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження Шевцової Аліни Валеріївни присвячене поглибленню теоретико-методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та розробці на цій основі практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні.

Актуальність теми не викликає сумніву, оскільки в умовах масштабних технологічних зрушень, прискорення глобальної цифровізації, посилення конкуренції та поглиблення асиметрій цифрового розвитку особливого значення набуває наукове осмислення процесів цифрової трансформації на глобальному рівні. Звернення авторки до цієї проблематики є своєчасним і науково вмотивованим, з огляду на необхідність уточнення теоретичних підходів до аналізу цифрової трансформації глобальної економіки, розвитку інструментарію її оцінювання, а також обґрунтування стратегічних напрямів розвитку цифрової економіки України в сучасних умовах. Рівень актуальності, структура, логіка викладу, наукова повнота та якість оформлення дисертаційної роботи Шевцової Аліни Валеріївни на тему «Цифрова трансформація глобальної економіки» загалом відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Вважаю, що Шевцова Аліна Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Офіційний рецензент:

Доцент кафедри
міжнародних економічних відносин та логістики
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
кандидат географічних наук, доцент

Олена ХАНОВА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу
кадрів

ХАНОВА ОЛЕНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ХАНОВА ОЛЕНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА
РНОКПП	2844211145
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	14:07:12 05.05.2026
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F040000005C2F210247AA8A07
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Анні ЗАЙЦЕВІЙ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, докторки економічних наук, професорки, завідувачки
кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій

ОРЛОВСЬКОЇ Юлії Валеріївни

на дисертаційну роботу

ШЕВЦОВОЇ АЛІНИ ВАЛЕРІЇВНИ

за темою «Цифрова трансформація глобальної економіки»,
поданої на здобуття ступеня доктор філософії
з галузі знань 29 Міжнародні відносини
за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Наприкінці ХХ століття світ зіткнувся з необхідністю переорієнтації діючої економічної моделі, що зумовлено активним розвитком та впровадженням інноваційних та цифрових технологій. Сучасна економіка переживає радикальне зрушення у бік цифрових екосистем, що поєднують виробництво, фінанси, логіку управління та взаємодії в єдину інфраструктуру даних.

Поширення інформаційно-комунікаційних технологій надає багатоплановий трансформуючий вплив на різні сектори сучасної економіки. Зважаючи на те, що у світі повсюдно відбувається оцифрування економіки, нова модель економічного розвитку змінює технологічний уклад, форму самоорганізації суспільства. У сучасних умовах інформаційні технології та цифрова трансформація є драйвером технологічних змін та умовою підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни.

Однак процес цифровізації супроводжується низкою викликів, включаючи нерівномірність цифрового розвитку галузей, кадровий дефіцит, інституційні бар'єри та обмеженість державної підтримки інновацій. Дані фактори посилюють технологічну нерівність та ускладнюють участь окремих компаній і навіть країн у глобальних екосистемах. Тим не менш, саме цифрова трансформація здатна усунути розрив між внутрішніми та зовнішніми ринками, перетворюючи їх на учасників міжнародного цифрового простору.

Таким чином, дослідження, присвячене цифровій трансформації глобальної економіки, є актуальним та науково обґрунтованим та відповідає сучасним викликам розвитку економіки компаній, регіонів та країни в цілому.

Представлене Шевцовою Аліною Валеріївною дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в межах тем: «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів (номер державної реєстрації 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (номер державної реєстрації: 0123U101982).

Напрямок дисертаційного дослідження повністю відповідає змісту зазначених тем та спрямований на розв'язання актуальних науково-прикладних завдань щодо подальшого розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та включення цифрової економіки України в процес глобальної цифровізації.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Шевцової Аліни Валеріївни характеризується ґрунтовним теоретико-методичним опрацюванням проблематики та високим рівнем наукової обґрунтованості отриманих результатів. Сформульовані авторкою наукові положення, висновки та рекомендації логічно пов'язані із

метою і завданнями дослідження, узгоджуються із предметом і об'єктом, мають внутрішню цілісність, що забезпечує достовірність і надійність зроблених узагальнень.

Обґрунтованість результатів забезпечено комплексним підходом до дослідження цифрової трансформації глобальної економіки та коректним застосуванням сучасного методичного інструментарію. Зокрема, в роботі використано системний підхід, морфологічний, бібліометричний та контент аналіз для уточнення сутності понять «оцифрування», «цифровізація», «цифрова трансформація»), індексний метод, системно-логічний, кластерний, кореляційно-регресійний аналізи для розрахунку індексу цифрової трансформації та його компонентів – субіндексів потенціалу та результатів цифрової трансформації, а також визначення характеру зв'язків та ступеня впливу системи індикаторів цифрового розвитку на рівень розвитку глобальних цифрових трансформацій, SWOT-аналіз – для проведення комплексного аналізу чинників розвитку цифрової економіки України в процесі глобальної цифровізації на визначення стратегічних напрямів вдосконалення цифрової трансформації країни тощо.

Отже, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації Шевцової А.В., є достатньо обґрунтованими, методично виваженими, взаємоузгодженими та такими, що мають практичну цінність для суб'єктів економіки і зацікавлених органів України при практичному втіленні державної політики в цій сфері.

3. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних і методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки і розробці на цій основі практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні.

Отримані у дисертаційному дослідженні Шевцової А.В. результати характеризуються різним ступенем наукової новизни, основні положення якої полягають у такому:

удосконалено:

– методичку розрахунку *Індексу цифрової трансформації глобальної економіки*, яка на відміну від існуючих включає два субіндекси – *потенціалу цифрової трансформації* та *результатів цифрової трансформації*, що дозволило визначити й порівняти не тільки умови використання цифрових можливостей, але й результати впровадження цифрових технологій 88 країнами світу (с. 97-100);

– економетричну оцінку асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації у розрізі залежності ВВП на душу населення країн світу від Індексу цифрової трансформації глобальної економіки та його субіндексів за допомогою кореляційно-регресійного та кластерного аналізів, на основі чого виділено три кластери серед досліджених 88 країн світу, кожен з яких характеризує країни світу, які перебувають на різному етапі цифрового розвитку за рівнем створених умов для подальшої цифровізації, рівнем зрілості національних стратегій цифрової трансформації та результатами впровадження цифрових технологій (с. 108-112);

– ідентифікаційну характеристику *концептуальної моделі цифрової трансформації глобальної економіки*, яка включає передумови, цілі, принципи, цифрові технології, переваги та ризики (загрози) цифрової трансформації на рівні державного та корпоративного управління та на відміну від існуючих забезпечує повний цикл аналізу процесів цифрової трансформації економіки, адаптується для державного та корпоративного рівнів в залежності від практичних інструментів цифровізації, а також враховує загрози та ризики (с. 59-61);

дістало подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження процесу цифровізації глобального економічного розвитку на основі обґрунтування авторського визначення категорій: а) «*оцифрування*» як процесу перетворення аналогової інформації у цифровий формат (цифри, біти) для зручності їх зберігання, обробки та передачі, що є базовим етапом у процесі переходу від традиційних форматів до цифрових; б) «*цифровізація*» як процесу, що охоплює широкий спектр змін, включаючи впровадження цифрових технологій для оптимізації та поліпшення

різних бізнес-процесів у різних галузях та сферах, включаючи автоматизацію, використання аналітики, збільшення ефективності операцій тощо; в) «цифрова трансформація» як стратегічного процесу перетворень компанії, який включає в себе не тільки технологічні зміни, але й трансформацію бізнес-моделей, культури організації та способів взаємодії з клієнтами, охоплюючи повний спектр перетворень, які впливають на стратегію, структуру та окремі операції підприємства з метою адаптації до глобального цифрового середовища. Констатовано, що запропонована авторська кваліфікація враховує логічну послідовність реалізації процесу цифровізації (оцифрування закладає основу для цифровізації, а цифровізація забезпечує можливість цифрової трансформації) з метою забезпечення глобальної конкурентоспроможності (с. 39-41);

– методологічний підхід до визначення перспективних цифрових інновацій та обґрунтування їх ролі в оптимізації міжнародної спеціалізації України, в рамках якого запропоновано структурно-логічну схему, яка включає два етапи: 1 етап – угруповання галузей економіки України у відповідності до оптимальної міжнародної спеціалізації (42 галузі); 2 етап – аналіз цифрових технологій, які оптимізують бізнес-процеси в цих галузях, що дозволило визначити й обґрунтувати роль інноваційних цифрових технологій в удосконаленні бізнес-процесів в галузях економіки України у відповідності до оптимізації її міжнародної спеціалізації (с. 151-152);

– обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації на основі аналізу чинників розвитку цифрової економіки України у розрізі нормативно-правових, організаційно-економічних та інституційних заходів. Доведено, що зазначені напрями здатні у своїй сукупності забезпечити розбудову у нашій державі цифрової економіки та її інтеграцію у глобальний та європейський цифровий простір (с. 164-165).

Зазначені положення засвідчують високий рівень наукової новизни дисертаційної роботи та її вагомий внесок у розвиток сучасної теорії і практики цифрової трансформації глобальної економіки.

4. Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання принципів академічної доброчесності.

За своїм змістом дисертаційна робота Шевцової А.В. є завершеною науковою працею, у якій розв'язано актуальне наукове завдання щодо поглиблення теоретико-методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та розробці на цій основі практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні.

Аналіз звіту про подібність за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння дає підстави зробити висновок, що дисертація є результатом самостійних наукових досліджень та не містить ознак плагіату, фальсифікації, фабрикації чи неправомірних запозичень. Усі використані ідеї, результати чи текстові фрагменти інших авторів мають належні бібліографічні посилання, що підтверджує дотримання принципів академічної доброчесності.

5. Структура і зміст дисертаційної роботи, мова і стиль викладання результатів.

Дисертаційна робота є логічно побудованим, цілісним і завершеним науковим дослідженням, у якому послідовно розкрито теоретико-методичні засади дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки.

Загальний обсяг дисертації складає 299 сторінок, з яких 188 сторінок – основний текст. Робота містить 11 таблиць та 37 рисунків, що ілюструють результати дослідження і забезпечують належний рівень візуалізації наукових положень. Список використаних джерел містить 226 найменувань на 23 сторінках, 14 додатків розміщено на 89 сторінках.

Структура дисертації включає анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури і додатки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну, а також теоретичну і практичну цінність отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні основи дослідження процесу цифровізації глобальної економіки» (с. 22-77) здійснено комплексне теоретичне узагальнення

наукових підходів в межах генези процесу цифровізації глобального економічного розвитку (с. 22-41), що дозволило авторці виокремити сім етапів еволюції процесу цифровізації глобального економічного розвитку, а також сформулювати авторські визначення понять «оцифрування», «цифровізація» та «цифрова трансформація». Дослідження цифрової трансформації як імперативу інноваційного розвитку глобальної економіки (с. 41-60) дало змогу запропонувати концептуальну модель цифрової трансформації глобальної економіки, яка включає передумови, цілі, принципи, цифрові технології, переваги та ризики (загрози) цифрової трансформації на рівні державного та корпоративного управління. На основі узагальнення методичних підходів до аналізу процесу цифровізації глобальної економіки на рівні окремих країн світу (с. 61-77) автором запропоновано теоретико-методичний підхід, що включає алгоритм та інструменти аналізу детермінант розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та визначення перспектив розвитку цифрової економіки України.

У другому розділі «Детермінанти розвитку цифрової трансформації глобальної економіки» (с. 81-123) проведено ґрунтовний аналіз передумов, чинників та інституційного середовища цифрової трансформації глобальної економіки (с. 81-95), що довело, що ці процеси є наслідком тривалого технологічного розвитку та зміни економічної парадигми, а також залежать від того, наскільки добре зацікавлені сторони зможуть сприяти інноваціям, забезпечувати справедливий доступ та впроваджувати надійні рамки управління. В межах дослідження асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації (с. 95-112) запропоновано авторську методику розрахунку Індексу цифрової трансформації глобальної економіки (ІЦТГЕ), яка включає два субіндекси – потенціалу цифрової трансформації та результатів цифрової трансформації, що дозволило провести її економетричну оцінку, а за допомогою кластерного аналізу – виділити три кластери серед досліджених 88 країн світу за субіндексами потенціалу й результатів цифрової трансформації та ВВП на душу населення. На основі дослідження тенденцій розвитку процесу цифровізації на глобальному рівні (с. 112-123) зроблено висновок, що сучасний світ у цифрову

еру не може розвиватися локально – глобальні тенденції цифровізації визначають напрями для формування регіональних тенденцій розвитку процесу цифровізації, що стає ключовим чинником трансформації економік, суспільств і державних систем управління.

Третій розділ «Перспективи розвитку цифрової економіки України» (с. 127-177) присвячено аналізу цифрового розвитку України за визначеними зовнішніми та внутрішніми чинниками впливу (с. 127-147), на основі чого було сформовано стратегічні напрями вдосконалення цифрового розвитку України, спрямовані на координацію державної політики, міжнародної співпраці та впровадження інноваційних підходів для забезпечення конкурентоспроможності в умовах глобальної цифровізації. Запропоновано теоретико-методичний підхід до визначення перспективних цифрових інновацій у оптимізації міжнародної спеціалізації України, якій включає угруповання галузей економіки України та аналіз цифрових технологій, які оптимізують бізнес-процеси в пріоритетних галузях економіки України (с. 147-162). Визначено стратегічні напрями включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації та розроблено відповідні рекомендації щодо їх реалізації (с. 163-177).

Отже, зміст дисертаційної роботи відзначається логічною структурованістю, системністю викладення матеріалу, глибиною теоретичного аналізу та значною аналітичною базою, що підтверджує наукову цінність отриманих результатів та їх практичну значущість для зацікавлених структур у процесі цифрової трансформації.

6. Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Результати дисертаційної роботи та основні положення наукової новизни знайшли відображення у 15 наукових працях, серед яких: 9 статей у наукових фахових виданнях України за спеціальністю здобувача, 6 публікацій у збірниках міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Таким чином, кількісні та якісні показники публікаційної активності відповідають встановленим вимогам щодо апробації результатів дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії.

У наукових працях, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення та розробки, що становлять особистий внесок Шевцової А.В. Обсяг і зміст індивідуального внеску здобувачки, конкретизовано у переліку публікацій.

7. Практичне значення та впровадження результатів. Практичне значення отриманих результатів полягає у створенні цілісного теоретико-методичного інструментарію оцінювання та супроводу цифрової трансформації глобальної економіки та обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації. Наукові розробки, висновки і практичні рекомендації автора були використані: Національним банком України (довідка про впровадження №58 від 27.11.2025 р.), ДАХК «Артем» (довідка про впровадження № 097 від 14.11.2025 р.), Департаментом цифрової трансформації регіону Харківської обласної державної (військової) адміністрації (довідка про впровадження №02.01-34/10 від 24.12.2025 р.), а також Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Інформаційні системи та технології в міжнародних економічних відносинах», «Світова економіка», «Економіка України в умовах трансформації» (довідка про впровадження №0201/136 від 15.01.2026 р.).

8. Зауваження та рекомендації до дисертаційної роботи. Попри те, що дисертаційне дослідження виконано на досить високому рівні, все ж є декілька зауважень та дискусійних положень, які полягають у наступному:

– на рис. 1.7 (с. 46) представлені етапи еволюції промислових революцій, які закінчуються Індустрією 4.0. На наш погляд, доцільно було б додати наступний етап Індустрія 5.0 – етап розвитку розумних виробництв, де фокус зміщується з аспектів цифрових технологій на фактори сталого розвитку, циркулярного виробництва та стратегічного урядування, поступовий перехід до якого набирає чинності з 2020-х років;

– у підрозділі 1.3 (с. 66-74) представлено численні міжнародні індекси, які враховують вплив чинників на стан цифрової економіки і передбачають розрахунок інтегральних показників цифрових перетворень, із зазначенням їх

особливостей (структури, цілей, міжнародних організацій), доцільним було б, на наш погляд, доповнити цей розгляд визначенням їх специфічних переваг і недоліків, що допомогло б авторці в обґрунтуванні необхідності розробки власного Індексу цифрової трансформації глобальної економіки;

– у дисертації на рис. 2.11 (с. 103) наведено ранжування країн світу за результатами розрахунку авторського Індексу цифрової трансформації глобальної економіки (ЩТГЕ), але незрозуміло навіщо автор провів ще й кластерний аналіз серед досліджених 88 країн світу за субіндексами потенціалу й результатів цифрової трансформації та ВВП на душу населення, результати якого представлені у табл. 2.4 (с. 109);

– у підрозділі 3.3 (с. 165-177) запропоновано стратегічні напрями включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації, разом з тим доцільно було б визначити логічну послідовність та інституційну основу реалізації цих напрямів;

– у додатках у табл. Б 6 (с. 226) визначені певні переваги цифрової трансформації, як на державному рівні, так й на рівні окремих компаній, при цьому, доцільно було б навести у цій таблиці ще й негативні наслідки або загрози цифрової трансформації.

Зазначені зауваження не мають принципового характеру, не зменшують наукову новизну, теоретичну і практичну значущість дисертаційного дослідження і не впливають на його загальну високу оцінку.

9. Висновок про дисертаційну роботу. Дисертаційне дослідження Шевцової Аліни Валеріївни на тему «Цифрова трансформація глобальної економіки», подане на здобуття ступеня доктор філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини, є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано актуальне наукове завдання щодо поглиблення теоретико-методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та розробці на цій основі практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні. Отримані в дисертації результати є

актуальними, містять наукову новизну, достатньо повно відображені у фахових публікаціях, підтверджені практичною апробацією та впровадженням, мають вагому наукову та прикладну цінність. Результати дослідження засвідчують високий рівень підготовки здобувачки в аспірантурі та її науковий потенціал до подальшого розвитку.

За структурою, логікою викладення, змістовним наповненням і повнотою висвітлення основних результатів дисертація вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р.

Вважаю, що Шевцова Аліна Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини з галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Офіційний опонент:

докторка економічних наук, професорка,
завідувачка кафедри економічної теорії
та міжнародних економічних відносин
ННІ «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
Українського державного університету
науки і технологій

Юлія ОРЛОВСЬКА

Підпис д.е.н., професорки Орловської Ю.В.

З А С В І Д Ч У Ю

Вчений секретар

Українського державного університету
науки і технологій,
к.філол.наук, доцентка

Тетяна РАДКЕВИЧ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:47:02 05.05.2026

Назва файлу з підписом: Відгук опонента_Орловська.PDF.asice
Розмір файлу з підписом: 4.6 МБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента_Орловська.PDF
Розмір файлу без підпису: 5.2 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ОРЛОВСЬКА ЮЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА

П.І.Б.: ОРЛОВСЬКА ЮЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2303900525

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:47:00
05.05.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000EFE27A0105E48807

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
доктору економічних наук, професору,
завідувачці кафедри міжнародних
економічних відносин та логістики
Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
Зайцевій Анні Сергіївні

ВІДГУК

офіційного рецензента,
кандидата економічних наук, доцента
ПОЛІВАНЦЕВА Андрія Сергійовича
на дисертацію Шевцової Аліни Валеріївни
на тему «Цифрова трансформація глобальної економіки»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 29 Міжнародні відносини
за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини

Актуальність тематики дослідження.

Актуальність теми дослідження цифрової трансформації глобальної економіки зумовлена глибокими змінами, які відбуваються у світовому господарстві під впливом сучасних технологій і нових моделей розвитку. Цифрові технології (штучний інтелект, великі дані, хмарні обчислення, інтернет речей) кардинально змінюють способи виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг. Формується нова економічна реальність – цифрова економіка, де ключовим ресурсом стають дані, а конкурентоспроможність держав і компаній визначається рівнем цифровізації. Цифрова трансформація сприяє підвищенню ефективності бізнес-процесів, зниженню транзакційних витрат і розвитку інновацій, що особливо важливо в умовах посилення міжнародної конкуренції. Цифрова трансформація змінює структуру світового ринку праці: зростає попит на висококваліфіковані кадри у сфері ІТ, аналітики даних і цифрового менеджменту, водночас відбувається витіснення рутинних професій. Це створює нові виклики для систем освіти та державної політики зайнятості. Цифровізація стає ключовим фактором інтеграції країн у глобальні ланцюги доданої вартості. Країни з вищим рівнем

цифрової зрілості мають більше можливостей для залучення інвестицій, розвитку експорту послуг і підвищення економічної стійкості.

Отже, дослідження цифрової трансформації глобальної економіки є надзвичайно актуальним, оскільки дозволяє зрозуміти сучасні тенденції розвитку світового господарства, оцінити можливості й ризики цифровізації та сформувані ефективні стратегії економічного розвитку в умовах цифрової епохи.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни

Наукові положення, висновки та рекомендації в дисертаційній роботі Шевцової А.В., є методично обґрунтованими, логічними та послідовними. Дисертантка продемонструвала високий рівень обізнаності у наукових сучасних підходах до дослідження процесу цифрової трансформації, коректно визначено мету, предмет та об'єкт дослідження, отримані результати є аргументованими.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці теоретико-методичних засад дослідження розвитку цифрової трансформації глобальної економіки та практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток цифрової економіки в Україні.

Основні положення, що мають наукову новизну включають:

- *удосконалено* методика розрахунку Індексу цифрової трансформації глобальної економіки, яка на відміну від існуючих включає два субіндекси – потенціалу цифрової трансформації та результатів цифрової трансформації, що дозволило визначити й порівняти не тільки умови використання цифрових можливостей, але й результати впровадження цифрових технологій 88 країнами світу;

- *удосконалено* економетричну оцінку асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації у розрізі залежності ВВП на душу населення країн світу від Індексу цифрової трансформації глобальної економіки та його субіндексів за допомогою кореляційно-регресійного та кластерного аналізів, на основі чого виділено три кластери серед досліджених 88 країн світу, кожен з яких характеризує країни світу, які перебувають на різному етапі цифрового розвитку за рівнем створених умов для подальшої цифровізації, рівнем зрілості національних стратегій цифрової трансформації та результатами впровадження цифрових технологій;

- *удосконалено* ідентифікаційну характеристику концептуальної моделі цифрової трансформації глобальної економіки, яка включає передумови, цілі, принципи, цифрові технології, переваги та ризики (загрози) цифрової трансформації на рівні державного та корпоративного управління та на

відміну від існуючих забезпечує повний цикл аналізу процесів цифрової трансформації економіки, адаптується для державного та корпоративного рівнів в залежності від практичних інструментів цифровізації, а також враховує загрози та ризики;

– *набув подальшого розвитку* понятійно-категоріальний апарат дослідження процесу цифровізації глобального економічного розвитку на основі обґрунтування авторського визначення категорій: а) «оцифрування» як процесу перетворення аналогової інформації у цифровий формат (цифри, біти) для зручності їх зберігання, обробки та передачі, що є базовим етапом у процесі переходу від традиційних форматів до цифрових; б) «цифровізація» як процесу, що охоплює широкий спектр змін, включаючи впровадження цифрових технологій для оптимізації та поліпшення різних бізнес-процесів у різних галузях та сферах, включаючи автоматизацію, використання аналітики, збільшення ефективності операцій тощо; в) «цифрова трансформація» як стратегічного процесу перетворень компанії, який включає в себе не тільки технологічні зміни, але й трансформацію бізнес-моделей, 4 культури організації та способів взаємодії з клієнтами, охоплюючи повний спектр перетворень, які впливають на стратегію, структуру та окремі операції підприємства з метою адаптації до глобального цифрового середовища. Констатовано, що запропонована авторська кваліфікація враховує логічну послідовність реалізації процесу цифровізації (оцифрування закладає основу для цифровізації, а цифровізація забезпечує можливість цифрової трансформації) з метою забезпечення глобальної конкурентоспроможності;

– *набув подальшого розвитку* методологічний підхід для визначення перспективних цифрових інновацій та обґрунтування їх ролі в оптимізації міжнародної спеціалізації України, в рамках якого запропоновано структурно-логічну схему, яка включає два етапи: 1 етап – угруповання галузей економіки України у відповідності до оптимальної міжнародної спеціалізації (42 галузі); 2 етап – аналіз цифрових технологій, які оптимізують бізнес-процеси в цих галузях, що дозволило визначити й обґрунтувати роль інноваційних цифрових технологій в удосконаленні бізнес-процесів в галузях економіки України у відповідності до оптимізації її міжнародної спеціалізації;

– *набуло подальшого розвитку* обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації на основі аналізу чинників розвитку цифрової економіки України у розрізі нормативно-правових, організаційно-економічних та інституційних заходів. Доведено, що зазначені напрями здатні у своїй сукупності забезпечити розбудову у нашій державі цифрової економіки та її інтеграцію у глобальний та європейський цифровий простір.

Окреслені результати виокремлюються цілісністю, узгодженістю, методологічною обґрунтованістю, відображають авторський підхід до виконання наукового завдання, повністю відповідають поставленим завданням в роботі, що підтверджує досягнення мети.

Структура та зміст дисертаційної роботи, мова та стиль викладення результатів.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувачки Шевцової Аліни Валеріївни повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини та напрямкам досліджень відповідно до освітньо-наукової програми «Міжнародні економічні відносини». Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям «Міжнародні економічні відносини».

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Шевцової А. В. є результатом самостійних досліджень здобувачки і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Дисертаційна робота є логічно структурованим дослідженням, яке послідовно розглядає теоретичні та практичні аспекти цифрової трансформації глобальної економіки.

Структура роботи включає **анотацію** українською та англійською мовами.

Вступ, де визначено актуальність дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет роботи, а також обґрунтовано наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів. Основну частину, що складається з трьох розділів, кожен із яких завершується висновками.

У першому розділі (с. 22-80) авторка зосередилась на удосконаленні ідентифікаційної характеристики концептуальної моделі цифрової трансформації глобальної економіки, яка включає передумови, цілі, принципи, цифрові технології, переваги та ризики (загрози) цифрової трансформації на рівні державного та корпоративного управління та забезпечує повний цикл аналізу процесів цифрової трансформації економіки, адаптується для державного та корпоративного рівнів в залежності від практичних інструментів цифровізації, а також враховує загрози та ризики. Запропоновано визначення понятійно-категоріальний апарат дослідження процесу цифровізації глобального економічного розвитку на основі обґрунтування авторського визначення категорій: «оцифрування», «цифровізація», «цифрова

трансформація». Запропоновано авторська кваліфікація, що враховує логічну послідовність реалізації процесу цифровізації (оцифрування закладає основу для цифровізації, а цифровізація забезпечує можливість цифрової трансформації) з метою забезпечення глобальної конкурентоспроможності.

Удосконалила теоретичні основи дослідження, включаючи понятійний апарат, який дозволив комплексно обґрунтувати ключові аспекти цифрової трансформації, як імперативу інноваційного розвитку глобальної економіки.

Другий розділ (с. 81-126) присвячено аналітико-діагностичним основам оцінки рівня цифровізації країн світу. Автор використовує економетричну оцінку асиметрії розвитку глобальної економіки в контексті її цифровізації у розрізі залежності ВВП на душу населення країн світу від Індексу цифрової трансформації глобальної економіки та його субіндексів за допомогою якого виділяє три кластери, які знаходяться на різних етапах, що дозволяє оцінити їх цифровий розвиток за рівнем створених умов для подальшої цифровізації. Запропонована методика розрахунку Індексу цифрової трансформації глобальної економіки дозволяє визначати та порівнювати не тільки умови використання цифрових можливостей, але й результати впровадження цифрових технологій 88 країнами світу.

У третьому розділі (с. 127-180). Обґрунтовано стратегічні напрями включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації на основі аналізу чинників розвитку цифрової економіки України у розрізі нормативно-правових, організаційно-економічних та інституційних заходів. Запропонована структурно-логічна схема визначення перспективних цифрових інновацій в оптимізації міжнародної спеціалізації України, які здатні у своїй сукупності забезпечити розбудову в Україні цифрової економіки та її інтеграцію у глобальний та європейський цифровий простір.

У дисертації розроблено індексний підхід до вимірювання цифрової трансформації глобальної економіки з виділенням двох субіндексів (потенціалу та результатів), що забезпечить міжкрайнові порівняння умов і фактичних здобутків цифровізації. Комплексно проаналізовано процеси формування в Україні набору детермінант цифрового розвитку, обґрунтовано роль цифрових інновацій в оптимізації міжнародної спеціалізації (зокрема, через експорт ІКТ-послуг та е-комерцію МСП) і запропоновано поетапну дорожню карту гармонізації зі світовими стандартами.

Таким чином, дисертація є добре структурованою, поставлені автором завдання вирішені, робота написана грамотною, науковою мовою, притаманною особі з високим рівнем знання методології дослідження.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

У дисертації А. В. Шевцової сформульовано завдання, ключові положення, а також повністю розкрито їх зміст у відповідності до теми дослідження. Авторка активно брала участь у наукових заходах, що підтверджується численними публікаціями та участю в конференціях. Результати дослідження знайшли відображення у 15 наукових публікаціях, 9 з них – у фахових виданнях України. Результати дослідження також були апробовані на 6 конференціях, де дисертант брав участь як у очній, так і в дистанційній формі. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано лише ті ідеї та положення, які становлять індивідуальний внесок автора. Особистий внесок у працях, опублікованих у співавторстві, зазначено у списку публікацій.

Практичне значення наукових результатів полягає у створенні цілісного теоретико-методичного інструментарію оцінювання та супроводу цифрової трансформації глобальної економіки та обґрунтування стратегічних напрямів включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації. Наукові розробки, висновки і практичні рекомендації автора були використані: Національним банком України (довідка про впровадження №58 від 27.11.2025 р.), ДАХК «Артем» (довідка про впровадження № 097 від 14.11.2025 р.), Департаментом цифрової трансформації регіону Харківської обласної державної (військової) адміністрації (довідка про впровадження №02.01-34/10 від 24.12.2025 р.), а також Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Інформаційні системи та технології в міжнародних економічних відносинах», «Світова економіка», «Економіка України в умовах трансформації» (довідка про впровадження №0201/136 від 15.01.2026 р.).

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Попри те, що дисертаційне дослідження виконане на досить високому рівні, все ж доцільно виділити низку зауважень:

1. В дисертації автором розглянуто та узагальнено цілі цифрової трансформації. Перелік цілей має узагальнений характер і доцільно було б конкретизувати їх з урахуванням сучасних глобальних економічних тенденцій, а також представити логічний зв'язок між цілями, принципами та очікуваними результатами цифрової трансформації на рівні країн та на корпоративному рівні (стор. 50-55).

2. Авторка в роботі наводить основні цифрові технології, що застосовуються в цифровій трансформації, однак, окреслені цифрові технології мають узагальнений характер і не відображають повною мірою взаємозв'язки між окремими цифровими технологіями, такими як штучний

інтелект, інтернет речей, хмарні технології та великі дані. Не показано, які з них є базовими (наприклад, хмарні обчислення), а які – похідними або прикладними. Доцільно було би окреслити галузеву специфіку застосування цифрових технологій (логістика, фінанси, промисловість тощо), оскільки саме галузева специфіка застосування має вплив на рівень цифровізації галузі (стор. 56, рис. 1.9).

3. В роботі авторка зазначає, що важливим детермінантом, що характеризує рівень цифровізації в країні, є впровадження та використання цифрових технологій в бізнесі. В Україні за 2019-2023 рр. спостерігалось поступове зростання показників цифрової трансформації підприємств, однак доцільно було б зазначити, чи охоплює вибірка всі підприємства, чи лише окремі категорії (великі, середні, малі). Також відсутня інформація щодо галузевого розподілу підприємств, що може обмежувати глибину аналізу. Рисунок має узагальнений характер і не демонструє регіональних відмінностей у рівні цифровізації підприємств (стор. 137, рис. 3.5).

4. У відповідності до запропонованого авторського методичного підходу до побудови Індексу цифрової трансформації глобальної економіки було здійснено ранжування 88 країн світу за субіндексом потенціалу цифрової трансформації та за субіндексом результатів цифрової трансформації. За представленими результатами ранжування Україна знаходиться в середині рейтингу з 88 країн, що були досліджені, за обома субіндексами: на 56-му місці за субіндексом потенціалу цифрової трансформації і на 39-му місці за субіндексом результатів цифрової трансформації. Чим Ви пояснюєте цю розбіжність щодо потенціалу та результатів цифрової трансформації в Україні? Чому за результатами цифрової трансформації Україна знаходиться значно вище, ніж за потенціалом цифрової трансформації?

Зазначені зауваження та рекомендації не знижують загальної високої оцінки отриманих науково-прикладних результатів дисертаційного дослідження Шевцової А.В.

Висновок про дисертаційну роботу.

Дисертація А. В. Шевцової на тему «Цифрова трансформація глобальної економіки», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини, є завершеним дослідженням, яке вирішує актуальні завдання щодо розроблення індексного підходу до вимірювання цифрової трансформації глобальної економіки з виділенням двох субіндексів (потенціалу та результатів), що забезпечує міжкраїнові порівняння умов і фактичних здобутків цифровізації. Запропонований методологічний підхід має потенціал для гнучкої цифрової трансформації, а саме впровадження перспективних цифрових інновацій, а їх

розширенню та адаптації в умовах економічних змін, що обґрунтує їх роль в оптимізації міжнародної спеціалізації України.

Отримані результати обґрунтовують стратегічні напрями включення інноваційного потенціалу України в глобальний процес цифровізації на основі аналізу чинників розвитку цифрової економіки України у розрізі нормативно-правових, організаційно-економічних та інституційних заходів.

Вважаю, що за новизною, актуальністю, обсягом та практичним значенням дисертація відповідає вимогам наказу МОН України N 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022, а її авторка, Шевцова Аліна Валеріївна, заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини в галузі знань 29 - Міжнародні відносини.

Офіційний рецензент:

Доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
кандидат економічних наук, доцент

Андрій ПОЛІВАНЦЕВ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 14:14:18 11.05.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_Поліванцев_Шевцова.docx.p7s

Розмір файлу з підписом: 2.5 МБ

Назва файлу без підпису: Відгук_Поліванцев_Шевцова.docx

Розмір файлу без підпису: 2.4 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Поліванцев Андрій Сергійович

П.І.Б.: Поліванцев Андрій Сергійович

Країна: Україна

РНОКПП: 3078021050

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 08:31:18 04.05.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АТ "УКРСИББАНК"

Серійний номер: 4723196C41B46DB60400000078BD0200ADD00F00

Тип носія особистого ключа: Незахищений

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.02.19 13:00